

een erfenis, wat nu?

Alles over het wel of niet aanvaarden
van een erfenis, het afwikkelen ervan,
de kosten en de rol van de notaris.

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

een erfenis, wat nu?

Is er iemand overleden in uw nabije omgeving? Dan breekt vaak een verdrietige tijd aan. En ook een periode waarin u veel moet regelen. Eerst is er de uitvaart, daarna begint het afwikkelen van de nalatenschap. De notaris kan u veel werk uit handen nemen. In deze brochure vindt u praktische handvatten.

De erfgenamen zijn samen verantwoordelijk voor de afwikkeling van de nalatenschap en voor de verdeling van de erfenis. De erfgenamen moeten het overal over eens zijn. Ook moet aangifte bij de Belastingdienst worden gedaan. Daardoor duurt het vaak lang om een nalatenschap af te wikkelen: dit duurt al gauw meer dan een jaar. Bij conflicten kan het jaren duren.

Inhoud

1. Kiezen: erfenis aanvaarden of verwerpen?

Heeft u gehoord dat u erfgenaam bent, dan kunt u kiezen of en hoe u de erfenis aanvaardt: zuiver aanvaarden, beneficiair aanvaarden of verwerpen. In dit hoofdstuk leest u daar meer over.

2. Wat komt er allemaal kijken bij de afwikkeling van een nalatenschap?

In dit hoofdstuk leest u alles over de verdeling en afwikkeling van een nalatenschap. Ook wordt er uitgelegd wat een legaat is, wanneer u een verklaring van erfrecht nodig heeft en wat u moet doen bij een internationale erfenis.

3. Wat voor lastige situaties kunnen zich voordoen bij een erfenis?

Het komt voor dat erfgenamen het niet eens zijn over de verdeling. Of een niet-erkend kind eist een deel van de nalatenschap op. Soms speelt er wantrouwen. In dit hoofdstuk leest u wat u kunt doen.

4. Met welke kosten krijg ik te maken?

Een overlijden brengt altijd kosten met zich mee. Bijvoorbeeld de kosten voor de uitvaart, erfbelasting, een notaris en soms ook kosten voor een accountant of belastingadviseur. In dit hoofdstuk staan ze voor u op een rij.

5. Checklist: wat moet ik regelen na een overlijden?

In deze checklist vindt u de meeste zaken die u moet regelen na het overlijden van een naaste. Zo krijgt u een indruk van wat er op u afkomt en welke wettelijke termijnen u in de gaten moet houden.

‘Mijn zussen en ik schrokken na het overlijden van moeder. En niet alleen omdat haar dood onverwacht kwam. Ze zei altijd dat het goed ging. We hadden geen idee van haar benarde financiële situatie. De notaris heeft ons geadviseerd om beneficiair te aanvaarden.’

Tanja (23), studente met twee zussen

1. Kiezen: erfenis aanvaarden of verwerpen?

Heeft u gehoord dat u erfgenaam bent? Dan kunt u kiezen of en hoe u de erfenis aanvaardt. Iedere erfgenaam neemt een eigen beslissing. Er zijn drie mogelijkheden: zuiver aanvaarden, beneficiair aanvaarden, of verwerpen. Hieronder leest u wat dat betekent.

1.1 Zuiver aanvaarden erfenis: bezittingen en schulden erven

Kiest u voor zuivere aanvaarding van de nalatenschap? Dat betekent dat u niet alleen alle bezittingen maar ook alle schulden erft, samen met eventuele andere erfgenamen. De erfgenamen zijn ook samen verantwoordelijk voor de afwikkeling van de nalatenschap.

Heeft u eenmaal de erfenis aanvaard, dan kunt alleen bij hoge uitzondering op deze keuze terugkomen. Alleen als er achteraf hoge schulden blijken te zijn. Wilt u de begrafenis regelen? Dat kan gewoon.

! Pas op: per ongeluk zuiver aanvaarden

Weet u nog niet zeker of u zuiver wilt aanvaarden? Pas dan op dat u zich niet als erfgenaam gedraagt:

- neem geen financieel waardevolle spullen van de overledene mee naar huis. Doet u dat wel, leg dan op papier vast dat u ze alleen voor de veiligheid meeneemt;
- betaal geen schuldeisers;
- neem geen geld op van de (gezamenlijke) rekening.

Op het moment dat u door uw gedrag een erfenis per ongeluk aanvaardt, aanvaardt u de erfenis mét eventuele schulden. Die schulden moet u dan uit eigen zak betalen.

1.2 Beneficiair aanvaarden erfenis: schulden niet uit eigen zak betalen

Vermoedt u dat de nalatenschap vooral uit schulden bestaat en dat die schulden hoger zijn dan het bezit? Of weet u dat niet zeker? Dan is het slim om de erfenis beneficiair te aanvaarden. Dan hoeft u eventuele schulden niet uit eigen zak te betalen. Wel komt er extra werk bij kijken en ook extra kosten.

Beneficiair aanvaarden is meer werk voor de erfgenamen en brengt extra kosten (griffierecht) met zich mee. Erfgenamen moeten meestal de wettelijke 'vereffeningsprocedure' volgen. Dat houdt in dat er eerst een boedelbeschrijving moet komen met een opsomming van alle schulden en het bezit in de nalatenschap, zoals bankrekeningen en alles wat u kunt verkopen voor meer dan 200 euro.

Vervolgens moeten de erfgenamen de schuldeisers aanschrijven en afbetalen. De rechter kijkt mee met deze 'vereffening'. De vereffeningprocedure is niet altijd nodig. Uw notaris kan u daar meer over vertellen en kan u helpen bij alle stappen in deze verplichte procedure. Meer informatie over 'beneficiair aanvaarden' vindt u ook op Rechtspraak.nl.

1.3 Verwerpen erfenis: u wilt de erfenis niet

Verwerpt u een erfenis? Dan krijgt u helemaal niets uit de nalatenschap, ook geen fotoboeken of brieven. U bent niet aansprakelijk voor eventuele schulden. U bent niet betrokken bij de afwikkeling van de nalatenschap.

Redenen om te verwerpen kunnen zijn:

- de nalatenschap bevat meer schulden dan vermogen;
- u wilt niets te maken hebben met de nalatenschap;
- u heeft ruzie met de andere erfgenamen.

Wie krijgt uw erfdeel als u verwerpt?

- bij een testament: uw erfdeel gaat naar de andere erfgenamen in het testament (tenzij er in het testament iets anders staat);
- zonder testament: uw erfdeel gaat naar de wettelijke erfgenamen na u. Bijvoorbeeld uw kinderen als u die heeft. Uw kinderen kunnen de erfenis ook verwerpen. Voor minderjarigen zie 1.6.

1.4 Termijn voor aanvaarding

Er is geen wettelijke termijn om te beslissen of u wilt aanvaarden en hoe. De meeste erfgenamen nemen de beslissing binnen drie maanden na het overlijden. Dan weten ze ongeveer hoeveel er op de bankrekening staat, of er (veel) schulden zijn en of de bezittingen en het vermogen opwegen tegen de schulden. Eventuele schuldeisers kunnen hun geld pas na drie maanden na het overlijden opeisen.

1.5 Hoe geeft u uw keuze door?

Wilt u een erfenis zuiver aanvaarden? Dan ondertekent u een verklaring van aanvaarding bij de notaris. Wilt u beneficiair aanvaarden of verwerpen? Dan legt u een schriftelijke verklaring af bij de rechtbank. Dit kunt u ook met een volmacht via uw notaris regelen. Dan hoeft u niet zelf naar de rechtbank. Voor een verklaring bij de rechtbank betaalt u griffierechten.

1.6 Minderjarige erfgenaam

Een minderjarige erfgenaam kan alleen beneficiair aanvaarden of verwerpen. Op die manier kan het kind ook niet opdraaien voor eventuele schulden. Voor verwerping is toestemming van de kantonrechter nodig. De wettelijk vertegenwoordiger(s) van het kind regelen dit. Heeft de wettelijk vertegenwoordiger na drie maanden niets laten weten? Dan is de aanvaarding automatisch beneficiair.

2. Wat komt er allemaal kijken bij de afwikkeling van een nalatenschap?

Bent u erfgenaam? Als u de erfenis aanvaardt, krijgt u uw deel van de nalatenschap. U verdeelt de nalatenschap samen met de andere erfgenamen. In het testament of de wet staat wie welk deel krijgt. Alle erfgenamen moeten met elkaar eens zijn wat er met het bezit gebeurt. Soms moet u de verdeling van de spullen vastleggen bij de notaris. U hoort van de notaris of dat nodig is.

2.1 Wie regelt wat?

Het regelwerk ligt meestal in handen van één persoon. Dat kan de executeur zijn. De executeur is iemand die door de overledene in zijn testament is aangewezen om de nalatenschap af te wikkelen (zie ook 2.5). Is er geen executeur, dan kunt u als erfgenamen ook één van u machtigen om het regelwerk op zich te nemen. U kunt ook een notaris machtigen om dat regelwerk voor u te doen.

Bepaal de waarde van de nalatenschap

De waarde van de nalatenschap is de waarde van bezit minus schulden op het moment van overlijden.

Stap 1: Breng het bezit in kaart

Bezit is bijvoorbeeld: bankrekeningen, beleggingen, koophuis, waardevolle bezittingen en inboedel. Het is niet nodig om de hele inboedel (meubels, inhoud kasten enzovoort) te beschrijven omdat inboedel meestal geen verkoopwaarde heeft. Alleen de echt waardevolle zaken moeten worden opgenomen op de lijst. Dan moet u denken aan zaken die u kunt verkopen voor meer dan 200 euro.

- Ga ook na of de overledene nog geld te goed heeft. Had de overledene geld uitgeleend? Zijn er nog nabetalings of uitkeringen te verwachten?
- Bij een gezamenlijke bankrekening telt voor de nalatenschap alleen het geld dat via de overledene op de rekening is gestort. Bijvoorbeeld: salaris, spaargeld, erfenis of uitkering.

Stap 2: Breng de schulden in kaart

Om te achterhalen of een overledene schulden had, kunt u deze stappen zetten:

- informeer bij de bank(en) of de overledene (hypothecaire) leningen had;
- informeer bij het Bureau Krediet Registratie naar schulden. Alle schulden bij professionele kredietverstrekkers zijn daar geregistreerd;
- kijk of de overledene een persoonlijke lening had bij webwinkels;
- kijk welke facturen nog open staan;
- ga na of het nog openstaande bedrag van de lening wordt kwijtgescholden;
- schulden zijn ook: afrekeningen van creditcards, openstaande facturen, een schenking op papier, verschuldigde erfbelasting en inkomstenbelasting en legaten (zie 2.3).

Stap 3: Betaal schulden en verkoop eventueel spullen

De eerste drie maanden na het overlijden hoeft u nog geen schuldeisers te betalen:

- als erfgenaam of executeur bent u wel verplicht om de schuldeisers aan te schrijven;
- is er een executeur benoemd die de nalatenschap mag afwikkelen? Dan moet die de schulden betalen uit de nalatenschap. De executeur mag spullen uit de nalatenschap verkopen als dat nodig is om de schulden te betalen;
- is er geen executeur benoemd? Dan zijn de erfgenamen samen verantwoordelijk voor het betalen van de schulden. Alle erfgenamen moeten met elkaar eens zijn wat er gebeurt met waardevolle spullen, de inboedel, het koophuis en beleggingen. Zijn de schulden in de nalatenschap groter dan het bezit? Dan bepaalt de wet welke categorie schuldeisers u eerst moet betalen. Is het geld op voordat u aan de laatste categorie schuldeisers toekomt? Dan krijgen ze niets. Tenzij u zuiver heeft aanvaard, want dan moet u het tekort zelf bijleggen;
- zorg dat eventuele legaten (zie 2.3) bij de juiste persoon terechtkomen.

Stap 4: Verdeel overgebleven spullen en het geld

Is de erfbelasting betaald? Zijn alle schulden voldaan en zijn de waardevolle spullen verkocht? Als er meer schulden dan bezittingen zijn in een nalatenschap, *moeten* waardevolle spullen worden verkocht. Anders mogen die waardevolle spullen en het overgebleven geld op de bankrekening ook worden verdeeld tussen de erfgenamen.

Soms is er in het testament iemand benoemd die verantwoordelijk is voor de verdeling. Staat er niets in het testament, dan regelt u zelf de verdeling. Het kan handig zijn om een notaris te betrekken bij de verdeling. Die kan ruzie in de familie voorkomen:

- het is handig om eerst de spullen te verdelen;
- verdeel het geld volgens de bepalingen in het testament of de wet;
- bij de verdeling van het geld compenseert u erfgenamen die bij het verdelen van de spullen minder kregen.

2.2 Hoe werkt de afwikkeling van een nalatenschap volgens de wettelijke verdeling?

Is er geen testament en bent u getrouwd? Dan is de verdeling eenvoudig: de echtgenoot krijgt alles, ook het deel van de kinderen. Kinderen kunnen hun deel pas opeisen als de laatste ouder overlijdt.

Wettelijke verdeling

Bij de wettelijke verdeling zijn de echtgenoot van de overledene en de kinderen samen erfgenaam. Maar de echtgenoot krijgt de hele nalatenschap. Dat betekent dat de echtgenoot eigenaar wordt van het koophuis. En de echtgenoot mag geld van de rekeningen halen, behalve als de echtgenoot de nalatenschap zelf beneficiair aanvaardt.

De kinderen krijgen hun deel pas als de echtgenoot is overleden. Tot die tijd heeft de echtgenoot een schuld bij de kinderen, ofwel de kinderen hebben een vordering op de echtgenoot.

‘Ik was nog niet zo heel lang bij mijn vriend ingetrokken. Nou ja, vier jaar alweer. We hadden het druk met het leven. Iets regelen voor ‘stel dat’, kwam wel een keer. Toen hij verongelukte, had ik volgens de wet nergens recht op. Niet op de woning, niet op de bank, niet eens op zijn foto’s. Wat een geluk dat hij twee lieve ouders had!’

Lody (27), kunstenaar

De kinderen krijgen volgens de wettelijke verdeling hun erfenis als geldbedrag, maar voorlopig alleen op papier. Ze kunnen hun geld pas opeisen:

- bij overlijden van de echtgenoot;
- als de echtgenoot failliet gaat;
- als de echtgenoot in de schuldsanering terechtkomt.

Geregistreerd partnerschap

Bent u niet getrouwd, maar heeft u een geregistreerd partnerschap? Dan geldt bovenstaande wettelijke verdeling ook voor u.

Samenwonend

Woonde u samen met de overledene? Dan geldt de wettelijke verdeling niet voor u.

2.3 Ik krijg een legaat. Hoe gaat dat?

Staat in een testament dat u een legaat krijgt? Dan laat de overledene iets aan u na dat speciaal voor u is. Bijvoorbeeld een meubelstuk, een auto, sieraden of een som geld. De erfgenamen of de executeur, als die er is, zijn verplicht u op de hoogte te stellen van het legaat en u het legaat te geven.

Wanneer krijgt u uw legaat?

Bevat de erfenis schulden, dan moeten eerst de schuldeisers worden betaald uit de nalatenschap. Daarna krijgt u uw legaat. Iemand die een legaat krijgt, heet een legataris. Schuldeisers hebben voorrang op de legataris. Maar een legataris heeft voorrang op de erfgenamen.

Als er in het testament staat dat u een legaat krijgt van bijvoorbeeld een geldbedrag, een schilderij of piano en dit geld of dit voorwerp is er niet meer, dan vervalt het legaat en krijgt u het beloofde helaas niet.

Weigeren legaat

Een legaat hoeft u niet te accepteren. Een reden om te weigeren is als het legaat een huis betreft en u veel kosten verwacht aan het huis. Of omdat u het legaat

niet wilt. Of als de overledene voorwaarden aan het legaat heeft verbonden waar u het niet mee eens bent. Voor elk legaat kunt u apart beslissen of u het accepteert of weigert.

Erfgenaam, onderfd en legaat

U kunt erfgenaam zijn én een legaat krijgen. Beide kunt u los van elkaar accepteren of weigeren. Het is ook mogelijk dat u bent onderfd, maar wel een legaat krijgt. Bent u kind van de overledene? Dan wordt de waarde van uw legaat afgetrokken van uw legitieme portie. De legitieme portie is een geldbedrag: de helft van het bedrag dat u wettelijk zou erven. Dat gebeurt ook als u de legaten weigert, tenzij er bepaalde voorwaarden aan het legaat zijn verbonden.

2.4 Wat is een verklaring van erfrecht?

Een verklaring van erfrecht is een officiële verklaring van de notaris met informatie over de overledene, de nalatenschap en de erfgenamen.

De notaris stelt een verklaring van erfrecht op. Hij doet dit op verzoek van de erfgenamen. Het duurt soms even voor de verklaring van erfrecht gereed is. Bijvoorbeeld als er veel erfgenamen zijn of als de erfgenamen moeilijk zijn te vinden. Of als de executeur nog wil nadenken of hij zijn taak wil aanvaarden. In een verklaring van erfrecht staat:

- of er een testament is;
- wat de burgerlijke staat was van de overledene;
- wie de erfgenamen zijn;
- of er een executeur is;
- of er iemand gevolmachtigd is om de nalatenschap af te wikkelen;
- of de wettelijke verdeling van toepassing is op de nalatenschap.

Wanneer is de verklaring van erfrecht nodig?

Een verklaring van erfrecht is vaak nodig om:

- bankrekeningen op naam van overledene te deblokken;
- een uitkering van een levensverzekering te krijgen;
- de koopwoning op naam van de erfgenaam te zetten.

Geen verklaring van erfrecht nodig

Een verklaring van erfrecht is niet altijd nodig. Bijvoorbeeld als er op de bankrekening minder dan 100.000 euro staat en de wettelijke verdeling van toepassing is. De bank of verzekeraar kan u vertellen of u een verklaring van erfrecht nodig heeft.

2.5 Ik ben benoemd tot executeur. Wat zijn mijn taken?

Een executeur heeft volgens de wet een aantal taken. Wat er van u wordt verwacht, hangt af van het testament. U bent niet verplicht de rol van executeur op u te nemen.

Verklaring van executele

Heeft u besloten de taak van executeur op u te nemen? Dan moet u naar de notaris om een verklaring van executele aan te vragen. Met die verklaring kunt u aantonen dat u executeur bent. Bijvoorbeeld bij de bank en verzekeringsmaatschappijen van de overledene.

Wat voor soort executeurs zijn er?

1) Begrafenisexecuteur

Een begrafenisexecuteur mag alleen de uitvaart regelen. Een begrafenisexecuteur krijgt geen vergoeding. Als begrafenisexecuteur heeft u meestal geen verklaring van executele van de notaris nodig.

2) Executeur

Als executeur zijn dit uw taken:

- bewaar en registreer alle facturen;
- maak de boedelbeschrijving;
- betaal schulden en (eventueel) de kosten van de uitvaart;
- overleg met erfgenamen over beleggingen;
- doe aangifte van de erfbelasting namens de erfgenamen. Erfbelasting betaalt u uit de nalatenschap. Let op: als executeur bent u met uw eigen geld aansprakelijk voor erfbelasting over verzwegen buitenlandse bezittingen (bijvoorbeeld een Zwitserse bankrekening met zwart geld, als u daarvan wist of kon weten);
- zorg ervoor dat mensen hun legaten krijgen;

- houd de erfgenamen tussentijds op de hoogte van de afwikkeling van de nalatenschap;
- stel een eindafrekening op ter verantwoording aan de erfgenamen. Alle uitgaven en inkomsten moeten controleerbaar zijn, bijvoorbeeld met facturen of bankoverzichten;
- zorg dat speciale wensen in het testament worden uitgevoerd. Dit is vaak een morele plicht, bijvoorbeeld om persoonlijke papieren te vernietigen of een goed huis te zoeken voor de huisdieren.

Een executeur zorgt niet voor de verdeling van de bezittingen, zoals het geld, huis en waardevolle spullen. Die verantwoordelijkheid ligt bij de erfgenamen.

3) Executeur-afwikkelingsbewindvoerder

Een executeur-afwikkelingsbewindvoerder heeft dezelfde taken als een executeur met nog een paar extra bevoegdheden. Welke bevoegdheden dat zijn, staat in het testament. Vaak gaat het over het verdelen van de erfenis of het overdragen van onroerend goed.

Hulp van de notaris

De notaris kan u als executeur helpen bij het opstellen van de boedelbeschrijving en de eindrekening. De notaris adviseert over wat u wel en niet mag doen. Zo voorkomt u dat de erfgenamen u aansprakelijk kunnen stellen.

2.6 Ik heb een huis geërfd. Waar moet ik rekening mee houden?

Bij een huis erven, komt veel kijken. Hoe gaat het met de verkoop? Wat als een van de erfgenamen in het huis wil (blijven) wonen? Hoe bepaal je wat een huis waard is? En hoe zit het met de erfbelasting?

Restschuld op het huis

Een huis erven is niet zonder risico's. Sommige woningen zijn moeilijker te verkopen. Soms staan huizen 'onder water': de hypotheeklening is hoger dan de waarde van de woning. Daarom is het vaak verstandig om de erfenis beneficiair te aanvaarden. Zo weet u zeker dat u niet met een restschuld blijft zitten op het moment dat het huis minder waard is dan de openstaande hypotheek.

Overlijdensverzekering

Is er een overlijdensverzekering? Dan kunt u, als u begunstigde bent, de hypotheekschuld (deels) aflossen met de uitkering van de overlijdensverzekering. De begunstigde is de persoon die in de polis is aangewezen om de uitkering te ontvangen. Soms is geregeld dat met de uitkering (een deel van) de hypotheek wordt afgelost.

Wat is de waarde van het huis?

De waarde van het huis bepalen voor verkoop

Zijn er meer erfgenamen en wilt u de waarde van het huis weten om de hoogte van uw erfdeel te bepalen? Dan moet u samen met de andere erfgenamen beslissen hoe u de waarde van de woning bepaalt. Bijvoorbeeld met een taxatie. Soms staat in het testament hoe de waarde moet worden bepaald.

De waarde van het huis die u onderling afspreekt, mag afwijken van de WOZ-waarde die u moet opgeven bij de erfbelasting.

De waarde van het huis bepalen voor de erfbelasting

Om de erfbelasting van een koophuis te berekenen moet u op uw aangifte de WOZ-waarde van het huis invullen van het vorige jaar. Is de WOZ-waarde volgens u te hoog, dan moet u eerst een WOZ-beschikking aanvragen bij de gemeente op uw eigen naam. Na ontvangst van die beschikking kunt u bezwaar aantekenen bij de gemeente waar het huis staat.

Wie wordt de nieuwe eigenaar van het huis?

Getrouwd/geregistreerd partnerschap

Is uw partner overleden, woont u in het huis en erft u het huis? Dan kan de koopwoning op uw naam worden gezet. Bent u de enige erfgenaam, dan kan dit door de inschrijving van de verklaring van erfrecht in het Kadaster.

Een erfgenaam koopt de anderen uit

Wil een van de erfgenamen eigenaar worden van het huis? Dan kan hij de andere erfgenamen uitkopen. De woning kan op zijn naam worden gezet door een zogenoemde akte van verdeling die de notaris voor u opstelt. De erfgenamen stellen de waarde vast in overleg of ze vragen een onafhankelijk taxateur. De nieuwe eigenaar moet de andere erfgenamen betalen voor hun deel.

Heeft de nieuwe eigenaar het geld niet? Dan moet hij een lening afsluiten om de andere erfgenamen te betalen.

Huis erven als legaat

Heeft de overledene u het huis nagelaten als legaat? Dan is het goed om te weten of u het legaat met of zonder hypotheekschuld krijgt. Een legaat kunt u weigeren.

Geen erfgenaam, maar samenlevingscontract

Samenlevingscontract met verblijvingsbeding

Is er geen testament, maar hebben u en uw overleden partner een samenlevingscontract met verblijvingsbeding? Dit is een regel in een samenlevingscontract dat ervoor zorgt dat als je komt te overlijden de gezamenlijke bezittingen naar de partner gaan. Deze regel werkt alleen bij bezittingen waarvan u samen eigenaar bent. Stond de woning op naam van u allebei? Dan kunt u het huis nu op uw naam laten zetten. Daarvoor is een notariële akte nodig. Soms heeft u daarvoor de medewerking van de wettelijke erfgenamen van uw overleden partner nodig.

Samenlevingscontract zonder verblijvingsbeding of geen samenlevingscontract

Is er niks over het huis geregeld, niet in een testament en ook niet in een samenlevingscontract? Dan gaat het aandeel van uw overleden partner naar de familie van de overledene. Staat het huis alleen op naam van uw partner? Dan gaat het huis naar de familie van de overledene. U moet die erfgenamen dan uitkopen als u in het huis wil blijven wonen.

2.7 Hoe werkt een internationale erfenis?

Had de overledene een huis of een bankrekening in het buitenland? Dan kan de afwikkeling van de nalatenschap ingewikkeld zijn. U krijgt te maken met het erfrecht van meerdere landen. De meeste landen van de Europese Unie hebben afspraken gemaakt om het afwikkelen van een internationale nalatenschap eenvoudiger te maken.

‘Hij was een verzamelaar. We verdeelden zijn collectie in een familieveiling. Dat was aangenaam. En ook niet. Want ik had liever gehad dat hij zelf nog een paar jaar van zijn mooie collectie boeken had kunnen genieten. Maar als we dan toch een erfenis moeten verdelen, dan liever zo.’

Sheila (72), groot gezin

Europese verklaring van erfrecht

Erft u bezit binnen de Europese Unie? Bijvoorbeeld een huis of een bankrekening? Dan heeft u een Europese verklaring van erfrecht nodig om het huis of de bankrekening op uw naam te zetten.

Keuze voor Nederlands erfrecht

In een Europese verklaring van erfrecht staat dat u de erfgenaam bent en welk erfrecht van toepassing is op de erfenis. Heeft de overledene gekozen voor het Nederlands erfrecht? Dan geldt het Nederlands erfrecht ook voor bezittingen in bijvoorbeeld Spanje of Frankrijk. Heeft de overledene geen rechtskeuze gemaakt in zijn testament? Dan geldt het erfrecht van het land waar hij woonde.

Waar kunt u terecht voor een Europese verklaring van erfrecht?

Voor een Europese verklaring van erfrecht gaat u in Nederland naar de notaris. In andere landen geven soms de notaris, soms de rechtbank de Europese verklaring van erfrecht af.

Erft u bezit buiten de Europese Unie, of in Denemarken of in Ierland?

Dan geldt voor de bezittingen in die landen in veel gevallen het erfrecht van het land waar het bezit zich bevindt. Bij een internationale erfenis is het slim om een Nederlandse notaris in de arm te nemen die gespecialiseerd is in het erfrecht van dat land. Die kan u ook verwijzen naar een collega in het buitenland.

3. Wat kunt u doen bij lastige situaties bij een erfenis?

Het komt vaak voor dat erfgenamen het niet eens zijn over de verdeling. Soms weigert een van de erfgenamen mee te werken aan de verdeling. Of een niet-erkend kind eist een deel van de nalatenschap op. Soms speelt er wantrouwen, bijvoorbeeld als erfgenamen denken dat er bezit is verdwenen uit de nalatenschap.

3.1 Komt u er met de andere erfgenamen niet uit? Dan heeft u deze mogelijkheden:

Familieveiling

Een familieveiling is een eenvoudige, goedkope en vaak prettige oplossing om de inboedel te verdelen. Iedere erfgenaam trekt dan een lootje, bijvoorbeeld bij de notaris. Heeft de een tijdens de veiling meer waardevolle spullen gekregen dan een ander? Dan kunt u dat verrekenen.

De notaris

De notaris probeert met alle erfgenamen overeenstemming te bereiken. Lukt dat niet en blijven er meningsverschillen? Dan zet de notaris de geschilpunten op papier. Dat helpt in een eventuele rechtszaak.

Mediation

Bij mediation zoeken de erfgenamen samen met een mediator naar een oplossing. Voorwaarde is dat de erfgenamen nog met elkaar praten. Ze moeten samen om de tafel willen zitten. De uiteindelijke oplossing is bindend. Een mediator vindt u via de Vereniging voor Mediators in het Notariaat (VMN).

Bindend advies

Bindend advies is handig als de erfgenamen het niet eens zijn over de waarde van een erfstuk. Bijvoorbeeld het huis. Een onafhankelijke makelaar kan adviseren over de waarde van het huis.

Verdeling door de rechter

Kiest u ervoor om de rechter in te schakelen om de erfenis te verdelen? Dan hebben de erfgenamen geen invloed op de verdeling. Dit is een ingrijpende oplossing, die veel tijd en geld kost. U zult een advocaat moeten inschakelen.

3.2 Ik ben onderfd. Wat zijn mijn rechten?

Bent u onderfd? Dan deelt u niet mee in de erfenis. Onderfde kinderen hebben nog wel recht op een legitieme portie. De legitieme portie is een geldbedrag: de helft van het bedrag dat u wettelijk zou erven. Een onderfde partner heeft ook rechten, bijvoorbeeld om in het huis te blijven wonen.

Onterfd kind

Legitieme portie

Als onderfd kind heeft u recht op een 'legitieme portie'. Als kleinkind heeft u recht op een legitieme portie als uw ouder, het kind van de overledene, al eerder is overleden en is onderfd. U krijgt die legitieme portie niet automatisch. Uw legitieme portie moet u binnen vijf jaar na het overlijden opeisen. U moet er zelf om vragen bij de erfgenamen, of bij de executeur als die er is. U kunt uw eigen notaris vragen om u te helpen.

Speciale situaties

- heeft de overledene alles nagelaten aan een goed doel? Dan zijn alle wettelijke erfgenamen onderfd. Wilt u uw legitieme portie opeisen? Dan moet het goede doel uw legitieme portie aan u betalen;
- geldt de wettelijke verdeling, en heeft de partner van de overledene dus het beheer over de hele nalatenschap? Dan krijgt het onderfde kind zijn legitieme portie pas na het overlijden van de partner.

Berusten in onterving

Als onterfd kind kunt u berusten in de onterving. Als u berust, kunt u geen aanspraak meer maken op de legitieme portie. Als u kinderen heeft (klein-kinderen van de overledene), dan kunnen ook zij geen aanspraak maken op de legitieme portie.

Onterde echtgenoot

Een onterfde echtgenoot heeft geen recht op geld of bezit. Maar hij heeft wel rechten, bijvoorbeeld om in het huis te blijven wonen en de meubelen te gebruiken als hij anders op straat zou komen te staan. De echtgenoot heeft soms ook recht op de rente van bijvoorbeeld de bankrekening. Dat geldt ook als u een geregistreerd partnerschap heeft.

3.3 Erfgenaam onvindbaar, onverwachte erfgenaam en verdwenen spullen

Bij het verdelen van de nalatenschap kunnen zich onverwachte situaties voordoen. Bijvoorbeeld als erfgenamen niet reageren of zoek zijn. Als een niet-erkend kind opduikt. Of als er spullen uit de nalatenschap verdwijnen.

Geen contact met erfgenaam

Alle erfgenamen zijn samen verantwoordelijk voor de afwikkeling van de nalatenschap. Maar wat als een van de erfgenamen nergens op reageert? Dan kunt u naar de kantonrechter stappen. Die kan de erfgenaam dwingen om te verklaren of hij de erfenis wel of niet aanvaardt.

Erfgenaam onvindbaar

Soms zijn erfgenamen onvindbaar. Bijvoorbeeld omdat ze lang geleden naar het buitenland zijn verhuisd en er geen contact meer is. Dan kunt u bij de rechter vragen om een vereffenaar of bewindvoerder aan te wijzen. De vereffenaar vertegenwoordigt alle erfgenamen, ook de erfgenamen die onvindbaar zijn. Een bewindvoerder treedt op namens de onvindbare erfgenaam. Is de erfgenaam na een bepaalde periode nog steeds niet gevonden en zijn er aanwijzingen dat die erfgenaam is overleden, dan geeft de rechter een verklaring van vermoedelijk

overlijden af. Zijn erfdeel wordt dan verdeeld onder de andere erfgenamen. Zijn er geen aanwijzingen dat de onvindbare erfgenaam is overleden, dan kunnen de andere erfgenamen de rechter vragen zijn deel bij de Rijks-consignatiekas in bewaring te geven.

Niet-erkend kind eist zijn deel op

Een kind dat niet erkend is door de vader, is wettelijk gezien geen erfgenaam. Maar stelt een rechter vast (bijvoorbeeld met DNA-materiaal) dat de overledene wel de biologische vader van het niet-erkende kind was, dan kan het niet-erken- de kind dit vaderschap gerechtelijk laten vaststellen. Daarna kan dat kind zijn erfdeel opeisen. Dat kan ook nadat de erfenis is verdeeld. De erfgenamen moeten de erfenis dan opnieuw verdelen en het kind zijn wettelijk deel geven.

Geld of spullen verdwenen uit de nalatenschap?

Vermoedt u dat er geld of waardevolle spullen zijn verdwenen uit de nalaten- schap? Hebben erfgenamen die spullen of geld meegenomen? Dat heet 'onttrekken aan de nalatenschap'. Zijn het niet-erfgenamen die de spullen hebben meegenomen, dan heet het verduistering. Van verduistering kunt u aangifte doen bij de politie. Pas wel op dat u de verhoudingen daarmee niet onnodig op scherp zet. Soms nemen mensen spullen mee met goede bedoelingen. Bijvoorbeeld om ze veilig te bewaren.

‘Ik wist dat veel mensen ruzie krijgen over een erfenis. Maar ik had nooit gedacht dat het ook mijn familie zou overkomen. Wat een gedoe. Gelukkig was iedereen het er wél snel over eens dat we een mediator nodig hadden.’

Haroun (40), winkelier met drie broers

4. Met welke kosten krijg ik te maken?

Een overlijden brengt altijd kosten met zich mee. Bijvoorbeeld de kosten voor de uitvaart, erfbelasting, notaris en soms ook kosten voor een accountant of belastingadviseur. De erfgenamen verrekenen de kosten (als het kan) met de erfenis. Over de erfbelasting leest u in 4.2.

4.1 Kosten

Kosten notaris

Hoeveel u betaalt aan de notaris, hangt af van het aantal uren dat de notaris voor u werkt. Hoe ingewikkelder of groter de nalatenschap en hoe ingewikkelder de familiesituatie, hoe meer uren de notaris maakt. Andere factoren die invloed hebben op de kosten: zijn alle erfgenamen gemakkelijk te vinden?

Was de administratie van de overledene op orde? Is er ruzie over de boedel? Is er een kind onterfd? Moet de notaris bemiddelen? Hoe sneller u en de andere erfgenamen eruit zijn, hoe lager de notariskosten.

Kosten van begrafenis of crematie

Een begrafenis of crematie kost al gauw enkele duizenden euro's. Veel mensen hebben een uitvaartverzekering afgesloten, zodat hun nabestaanden de uitvaart niet (volledig) hoeven te betalen.

Had de overledene geen uitvaartverzekering, of had hij geen goede verzekering? Dan kunt u de uitvaart laten betalen van de bankrekening van de overledene. Neem hiervoor contact op met de bank van de overledene. Staat er niet genoeg geld op de bankrekening van de overledene? Dan moeten erfgenamen de kosten uit eigen zak betalen. Deze kosten mag u aftrekken van de erfbelasting.

Gemeente betaalt uitvaart

Heel soms kunt u een beroep doen op de gemeente om de kosten van de uitvaart te betalen. De gemeente bepaalt dan hoe de uitvaart verloopt. De gemeente is wettelijk verplicht om de uitvaart te verzorgen als iemand binnen de gemeentegrenzen overlijdt van wie:

- geen nabestaanden bekend zijn;
- de nabestaanden de uitvaart niet kunnen betalen.

De gemeente kan proberen om de kosten te verhalen op erfgenamen.

Kosten executeur

De overledene kan in zijn testament bepalen dat de executeur een vergoeding krijgt. Die vergoeding kan ook nul euro zijn. Als er niks staat, krijgt de executeur 1 procent van de waarde van de nalatenschap op het moment van het overlijden.

Kosten vereffenaar

Heeft de rechter een vereffenaar benoemd? Dan krijgt hij een vergoeding uit de nalatenschap. De rechter bepaalt hoe hoog die vergoeding is. Een vereffenaar is iemand die spullen mag verkopen uit een nalatenschap om schuldeisers af te betalen. De rechter benoemt een vereffenaar bijvoorbeeld als:

- de nalatenschap beneficiair wordt aanvaard;
- de erfgenamen onvindbaar zijn;
- er ruzie is tussen de erfgenamen.

Andere kosten

Afhankelijk van de situatie betaalt u ook:

- taxatiekosten voor het koophuis en waardevolle spullen;
- griffierecht als u kiest voor beneficiaire aanvaarding of verwerping;
- kosten voor de ontruiming van de woning (verhuizer, afvoer van waardeloze zaken, herstelkosten woning);
- verkoopkosten voor de koopwoning (makelaar, veiling);
- kosten advocaat en griffierecht bij een ruzie tussen erfgenamen;
- kosten die niet direct met de afwikkeling van de nalatenschap te maken hebben, maar die wel kunnen oplopen: doorlopende servicekosten van een (zorg)appartement.

4.2 Hoe zit het met erfbelasting?

Krijgt u een erfenis? Dan moet u meestal erfbelasting betalen. Hoe meer verwantschap er is tussen u en degene van wie u erft, hoe minder belasting u betaalt. Zo betalen kinderen minder erfbelasting dan kleinkinderen. Erfbelasting betalen, gaat in drie stappen. Uw notaris kan u adviseren over erfbelasting. Hij helpt u graag met de aangifte.

Executeur? Aangifte namens de erfgenamen

Is in het testament een executeur benoemd? Dan doet de executeur de aangifte erfbelasting voor alle erfgenamen. Let op: de executeur is er persoonlijk aansprakelijk voor dat de erfgenamen de belasting betalen.

Geen executeur? Zelf aangifte doen

Is er geen executeur, dan kunnen de erfgenamen kiezen of ze samen aangifte doen, of ieder voor zichzelf. Dat gaat in drie stappen.

Stap 1: Bepaal de waarde van de erfenis

In 2.1 leest u hoe u de waarde van de erfenis bepaalt.

Stap 2: Doe aangifte van uw erfenis bij de Belastingdienst

Na een overlijden ontvangt u als erfgenaam meestal automatisch een aangifte-formulier voor de erfbelasting. Krijgt u dat niet, dan moet u het formulier zelf opvragen bij de Belastingdienst. Na het overlijden heeft u acht maanden om belastingaangifte te doen. Wilt u heffingsrente voorkomen? Doe dan binnen vijf maanden belastingaangifte. De Belastingdienst moet namelijk binnen drie maanden de aanslag opleggen. Ook van een legaat en een uitkering uit een levensverzekering moet u aangifte doen.

Wettelijke verdeling

Geldt de wettelijke verdeling? Dan betaalt de partner ook de erfbelasting voor de kinderen. Dat kan voor de partner fiscaal onvoordelig zijn. De partner kan dan afzien van de wettelijke verdeling. Afzien van de wettelijke verdeling kan tot drie maanden na het overlijden via een akte bij de notaris.

Stap 3: Erfbelasting betalen

Meestal krijgt u binnen drie maanden na uw belastingaangifte een belasting-aanslag. Welk belastingtarief u betaalt en vanaf welk bedrag u belasting betaalt, hangt af van uw relatie met de overledene.

Uitstel van betaling

Lukt het niet om de erfenis binnen acht maanden te verdelen? Of is het huis nog niet verkocht? Dan kunt u uitstel van betaling vragen. U betaalt dan wel rente over uw erfenis vanaf acht maanden na het overlijden.

Naheffing van erfbelasting

Op het moment dat u aangifte moet doen, is de waarde van de erfenis nog niet altijd duidelijk. Aandelen kunnen bij verkoop bijvoorbeeld meer of minder opbrengen dan de waarde op het moment van overlijden. Blijkt later dat de erfenis meer waard is dan op het moment van aangifte gedacht, dan kan de inspecteur van de Belastingdienst u later nog een naheffing opleggen.

Teruggave van erfbelasting

Is de werkelijke waarde lager dan u heeft opgegeven in de belastingaangifte? Dan kunt u een verzoek om teruggave indienen.

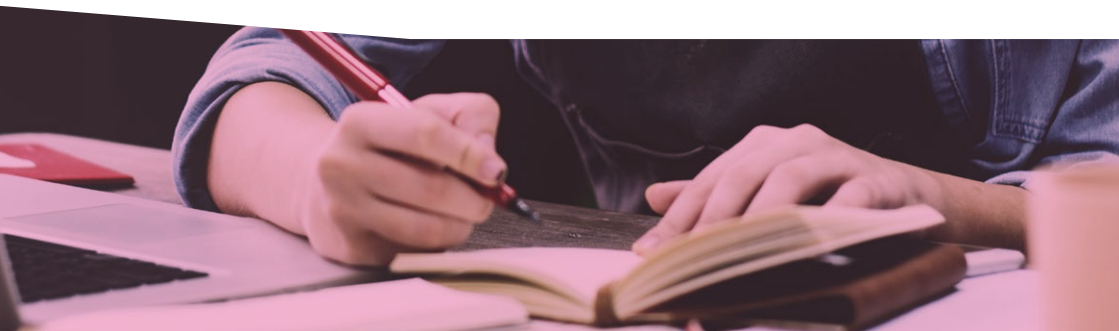
4.3 Hoe beïnvloedt een erfenis mijn uitkering of toeslagen?

Heeft u een bijstandsuitkering of zit u in de schuldsanering? Dan moet u uw erfenis melden. Bij zorgtoeslag, een studiebeurs of huurtoeslag kan de erfenis van invloed zijn op uw toeslag of beurs. Een erfenis heeft geen gevolgen voor een pensioen en AOW-uitkering.

‘Als haar beste vriendin kwam ik wekelijks bij hen over de vloer. Het is fijn om ze als executeur te kunnen helpen. Dat voelt beter dan alleen verdrietig zijn. Ik neem het regelwerk uit handen. En ik help haar man met de twee kleintjes.’

Laura (45), vriendin

Bijstandsuitkering

Heeft u een bijstandsuitkering? Dan moet u uw erfenis melden aan de sociale dienst van uw gemeente. Uw uitkering wordt stopgezet als uw vermogen door de erfenis groter is dan een bepaald bedrag. Zodra uw vermogen kleiner is, kunt u weer een bijstandsuitkering aanvragen. Als u de erfenis niet aanmeldt bij de sociale dienst of als u de erfenis verwerpt, dan kan de sociale dienst u een sanctie opleggen. Let op: waardevolle spullen die u erft, zoals een auto, gelden ook als vermogen.

Schuldsanering

Laat iemand u een erfenis na terwijl u in de schuldsanering zit? Dan moet u de erfenis gebruiken om uw schuldeisers af te betalen. U moet uw bewindvoerder op de hoogte brengen van de erfenis. Doet u dat niet, dan kunnen de schuldeisers na afloop van de schuldsaneringsregeling toch nog een claim leggen op uw erfenis.

Zorgtoeslag, huurtoeslag en kindgebonden budget

Heeft u huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget? En is uw vermogen door een erfenis op 1 januari hoger dan de vrijstelling die in uw situatie geldt? Dan heeft u dat jaar geen recht op toeslag. U moet uw toeslag stopzetten vanaf 1 januari van dat jaar. Is uw vermogen een jaar later weer onder de vrijstelling? Dan kunt u de toeslag opnieuw aanvragen.

Studiebeurs

Voor uw studiebeurs heeft een erfenis geen gevolgen. De inkomsten uit een erfenis eventueel wel. Dus als het om een grote erfenis gaat, check dit dan nog even bij de notaris.

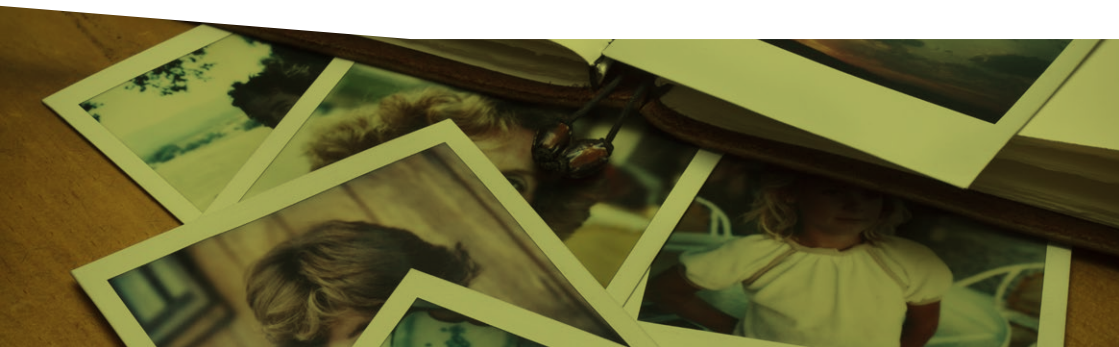
Pensioen en AOW

Krijgt u pensioen en AOW, dan heeft uw erfenis geen gevolgen voor uw uitkering. Ook niet als uw vermogen door de erfenis groeit.

‘Ze was mijn stiefmoeder. Redelijk succesvol als fotomodel. Ze trouwde met mijn vader toen ik veertien was. Zij was toen 24. En mijn vader natuurlijk een stuk ouder. Ik vind het bijzonder dat ze mij tot erfgenaam heeft benoemd, ook al was ik niet altijd even makkelijk voor haar.’

Sophie (22), studente

5. Checklist: wat moet ik regelen na een overlijden?

In deze checklist vindt u de meeste zaken die u moet regelen na het overlijden van een naaste. Zo krijgt u een indruk wat er op u afkomt en welke wettelijke termijnen u in de gaten moet houden, bijvoorbeeld die van de Belastingdienst.

U hoeft niet alles zelf te regelen. Is er een executeur? Dan neemt die een groot deel voor zijn rekening. Het komt ook vaak voor dat een van de erfgenamen namens de anderen optreedt. Komt u er niet uit? De notaris helpt u graag.

Goed om te weten

- Laat alle (mogelijke) erfgenamen weten dat ze geen financieel waardevolle spullen uit het huis van de overledene mogen meenemen. Daarmee bestaat de kans dat iemand de erfenis zuiver aanvaardt. Ook eventuele schulden van de overledene komen dan voor diens rekening. Liggen er waardevolle spullen in huis? Overleg dan wie de spullen in veiligheid stelt en leg dit schriftelijk vast.
- Bewaar alle rekeningen van de kosten die u maakt vanwege het overlijden. Sommige kosten kunt u aftrekken van de erfbelasting.

Wie regelt wat?

- Heeft de overledene een executeur benoemd? Dan is die verantwoordelijk voor de afwikkeling van de nalatenschap tot het moment dat de spullen worden verdeeld. Zijn er meer executeurs benoemd? Dan beslissen zij samen.
- Geen executeur? Dan zijn alle erfgenamen samen verantwoordelijk voor de afwikkeling van de nalatenschap. Beslissingen neemt u samen. Het is slim iemand een volmacht te geven om de lopende zaken te regelen. Dat kan een erfgenaam zijn, maar ook iemand die onafhankelijk is, bijvoorbeeld de notaris. De notaris legt in een verklaring van erfrecht vast wie de gevolmachtigde is.

Regelen in de eerste week na het overlijden

- Meld zo snel mogelijk het overlijden bij de bank van de overledene. De bank blokkeert dan de rekeningen die op naam staan van de overledene. Er kan dan niets meer van de rekening worden afgeschreven. Op een rustiger moment vertelt de bank u meer over de afwikkeling van de bankzaken. Bijvoorbeeld of er een verklaring van erfrecht nodig is.
- Regel de uitvaart. De uitvaartondernemer doet aangifte van het overlijden bij de gemeente. Hij kan ook uitzoeken of de overledene een uitvaartverzekering had.

Op korte termijn regelen

- Informeer bij de bank, verzekeringsmaatschappijen, de hypotheek en pensioenverstrekker of ze een verklaring van erfrecht nodig hebben voor de afwikkeling. Voor een verklaring van erfrecht gaat u naar de notaris.
- Bewaar de rekening van de uitvaart. U heeft die misschien nodig voor de uitkering van de uitvaartverzekering of als aftrekpost voor de erfbelasting. Degene die de opdracht geeft voor de uitvaart is verantwoordelijk voor de betaling. Is de opdrachtgever zelf geen erfgenaam, dan mag hij of zij de rekening indienen bij de erfgenamen. Is er niet genoeg geld in de nalatenschap om de rekening te betalen, dan moet de opdrachtgever die rekening zelf betalen.
- Zoek uit of er een testament is. Maak daarvoor een afspraak met een notaris. U kunt zelf informeren bij het Centraal Testamentenregister of er een testament is. www.notaris.nl/bij-overlijden/centraal-testamentenregister
- Had de overledene een auto? Zorg ervoor dat de erfgenamen binnen vijf weken het kentekenbewijs hebben overgeschreven (ook als u de partner bent van de overledene). Gaat de auto naar de sloop, kies dan voor een erkend sloopbedrijf. Alleen zo krijgt u een vrijwaringsbewijs.

Financiën regelen

- Nadat u het overlijden heeft gemeld bij de bank, informeert de bank u over de verdere afhandeling. Meestal geeft u een van de erfgenamen een volmacht om de bankzaken te regelen. Is er een executeur? Dan mag hij betalingen doen vanaf de rekening. Ook de notaris kan gevolmachtigd worden op de bankrekening. Soms heeft de bank een verklaring van erfrecht nodig om te weten dat u een van de erfgenamen bent en als gevolmachtigde mag optreden.
- Zet abonnementen stop. Op de bankafschriften ziet u welke abonnementen iemand had. Bekijk ook de afschriften van creditcards en online betaalaccounts met betaaltegoeden.
- Geef het overlijden door aan bedrijven die automatisch incasseren en waarvan de levering niet zomaar kan worden stopgezet, bijvoorbeeld gas, water en licht. Maak afspraken met die bedrijven. Vraag bijvoorbeeld om een lager maandelijks bedrag (het energiebedrijf kan een leegstandtarief in rekening brengen).
- Meld het overlijden aan de werkgever. Die moet aan de partner of de kinderen een bedrag gelijk aan een maandsalaris uitkeren. Dat bedrag hoort niet tot de nalatenschap maar is bedoeld als tegemoetkoming in de kosten van het overlijden.

Daarnaast moet de werkgever ook het salaris van de maand van overlijden plus (een deel van) het vakantiegeld uitbetalen. Dit bedrag is wel onderdeel van de nalatenschap en moet op een rekening op naam van de overledene worden gestort.

- Had de overledene misschien nog andere bankrekeningen op zijn naam? Bijvoorbeeld een zakelijke rekening voor de Vereniging van Eigenaren? Of bankrekeningen in het buitenland? U kunt het navragen bij het digitaal loket van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB): www.slappendetegoeden.nl. Meld het overlijden en vraag een bewijs van het tegoed op het moment van overlijden.
- Had de overledene beleggingen? Vraag bij de bank wat de waarde was op het moment van overlijden. Dit is de waarde die u aangeeft bij de erfbelasting. Het is verstandig met de erfgenamen te overleggen over een goed moment om de beleggingen te verkopen. Dat kan ook pas over een paar jaar zijn.
- Na drie maanden mogen schuldeisers zich melden. U heeft ook zelf een plicht om schuldeisers aan te schrijven.

(Pensioen)verzekeringen

- Had de overledene zijn verzekeringen afgesloten via een assurantie adviseur? Neem contact op met die adviseur voor het afwikkelen van de verzekeringen. Had de overledene alles zelf geregeld? Dan moet u het overlijden melden aan de verzekeringsmaatschappij waar de verzekering loopt. In de papieren of de bankafschriften ziet u waar de overledene was verzekerd.
- Was er een verzekering die uitkeert bij overlijden? Vraag dan de overlijdensuitkering aan. Op de polis of in de voorwaarden van de verzekering staat wie de uitkering ontvangt. Meestal is dat de partner.
- Meld het overlijden bij verzekeraars waar de overledene pensioen opbouwde. Ook als het pensioen al premievrij is. Weet u niet of en waar de overledene een pensioen opbouwde? Vraag dit na bij De Nederlandsche Bank.
- Had u met uw overleden partner een gezamenlijke zorgverzekering? Vraag de zorgverzekeraar om de polis aan te passen.

Huis

Huurhuis

- Had u samen met uw overleden partner een huurwoning? Controleer dan of het huurcontract (ook) op uw naam staat en laat het contract zo nodig aanpassen.
- Zeg de huur zo snel mogelijk op. De huurkosten en de servicekosten kunnen oplopen. Vraag bij de verhuurder wat er moet gebeuren en wat de opzegtermijn is. Heeft u nog niet besloten of en hoe u de erfenis aanvaardt? Leg dan schriftelijk vast waarom u de woning ontruimt en wat u tijdelijk met de inboedel doet. Zo voorkomt u dat u de erfenis per ongeluk zuiver aanvaardt.

Koophuis

- Had de overledene een hypotheek? Meld het overlijden bij de instelling die de hypotheeklening heeft verstrekt.
- Beslis wat u met het koophuis doet. Blijft de partner erin wonen? Koopt een van de erfgenamen de andere erfgenamen uit? Lees meer over een koophuis erven: zie 2.6.

Belastingdienst

- Bewaar alle facturen van de kosten die de erfgenamen maken vanwege het overlijden. Sommige kosten zijn aftrekbaar van de erfbelasting. Andere kosten verrekent u later met de andere erfgenamen.
- Na het overlijden doet u voor de inkomstenbelasting aangifte van het jaar van overlijden.
Van de Belastingdienst krijgt u dan meestal een belastingaanslag voor de inkomstenbelasting van de overledene. U betaalt de belasting die de overledene nog was verschuldigd. Dat kan van de bankrekening van de overledene, als daar genoeg geld op staat.
- Erft u een woonhuis? Dan rekent de erfbelasting met de WOZ-waarde van vorig jaar. Vindt u die te hoog? Dan kunt u bezwaar aantekenen. Dit kan erfbelasting schelen.
- Na een overlijden ontvangt u als erfgenaam meestal automatisch een aangifteformulier voor de erfbelasting. Krijgt u dat niet, dan moet u het formulier zelf opvragen bij de Belastingdienst. U heeft acht maanden om belastingaangifte te doen. Zie 4.2.
- Erft u als partner volgens de wettelijke verdeling, maar pakt dat belastingtechnisch ongunstig uit? Dan heeft u drie maanden om af te zien van de wettelijke verdeling. De notaris kan samen met u bekijken welke verdeling belastingtechnisch gunstig kan zijn. Zie 4.2, stap 2.
- Heeft u na het overlijden van uw partner een eenpersoonshuishouden? Vraag of uw tarief voor de rioolbelasting en andere gemeentelijke belastingen omlaag kunnen. Soms heeft u recht op hogere huursubsidie.
- Blijft u na het overlijden alleen achter met uw kinderen? Vraag advies aan een belastingadviseur of de belastingtelefoon over aftrekposten voor bijzondere lasten.

Social media

- Had de overledene een profiel op bijvoorbeeld Facebook of X? Dan kunt u de profielen (laten) verwijderen. Bij sommige platforms heeft de overledene zelf kunnen instellen wat er na zijn overlijden met zijn profiel gebeurt. Bent u geen familie van de overledene? Bij sommige social media kunnen ook niet-familieleden een profiel laten verwijderen. Er is dan wel bewijs nodig van het overlijden, bijvoorbeeld een foto van een overlijdensbericht.
- Heeft de overledene een zogenoemde digitale kluis? Dan weet de notaris wie de inlogcodes mag hebben van de social media-accounts. En wat de laatste wens was van de overledene: de profielen verwijderen of omzetten in een gedenkpagina.
- Is er niets vastgelegd bij de notaris voor social media? Probeer dan te achterhalen waar iemand een account had en wat zijn gebruikersnaam was. Met een bewijsstuk van het overlijden kunt u de social media-platforms vragen of ze de accounts verwijderen.

Digitale bezittingen

Had de overledene crypto currency? Voor de toegang tot de 'wallet' van de overledene is een sleutel nodig. Als de erfgenamen die sleutel niet kunnen vinden, dan zijn de crypto's onbereikbaar.

Informeert bij de crypto exchange waar de overledene gebruik van maakte.

Informeert bij de notaris of de overledene een depotakte met die sleutel heeft gemaakt.

Meer informatie?

Op de website www.notaris.nl staat meer informatie over erven en schenken en over de notaris. Ook over andere onderwerpen vindt u daar informatie. Zoals over het kopen en verkopen van een woning, het oprichten en overdragen van een onderneming of over samenlevingsvormen.

Contact

Wilt u weten of u erfbelasting moet betalen? Heeft u vragen over een erfenis of schenking? Of vraagt u zich wat een notaris nog meer voor u kan doen? Bel dan met de Notaristelefoon, via telefoonnummer (0900) 346 93 93 (€ 0,80 per minuut). U kunt de Notaristelefoon iedere werkdag bereiken tussen 9 en 13 uur.

<i>Versie</i>	februari 2024
<i>Uitgave</i>	Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie Postbus 16020, 2500 BA Den Haag
<i>Ontwerp</i>	Okapi Ontwerpers, Rotterdam
<i>Foto's</i>	Shutterstock
<i>Druk</i>	Drukkerij Van de Sande, Nootdorp

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Postbus 16020
2500 BA Den Haag

★ 1 4 3 ★

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie